

Kybernetické násilie páchané na ženách a dievčatách

OBSAH

Úvod 1

Kybernetické násilie ako forma rodovo motivovaného násilia 1

Čo je kybernetické násilie páchané na ženách a dievčatách? 1

Vymedzenie foriem kybernetického násilia páchaného na ženách a dievčatách 2

Dostupnosť údajov a výskum 3

Opatrenia v oblasti presadzovania práva 4

Závery a odporúčania 5

Poznámky pod čiarou 6

Úvod

Zväčšujúci sa dosah internetu, rýchle šírenie mobilných informácií a rozsiahle používanie sociálnych médií spojené s existujúcou pandémiou násilia páchaného na ženách a dievčatách (ďalej len „VAWG“) (1) viedli k vzniku kybernetického násilia páchaného na ženách a dievčatách (ďalej len „kybernetického VAWG“) ako rastúcemu celosvetovému problému s potenciálne významnými hospodárskymi a sociálnymi dôsledkami (2).

Z výskumu vyplýva (3), že každá tretia žena zažije vo svojom živote nejakú formu násilia a napriek pomerne novému rastúcemu javu internetového prepojenia sa odhaduje, že každá desiatu žena vo veku nad 15 rokov už zažila nejakú formu kybernetického násilia (4). Prístup k internetu sa rýchlo stáva nevyhnutnosťou hospodárskeho blahobytu (5) a čoraz viac sa považuje za základné ľudské právo (6). Je preto mimoriadne dôležité zabezpečiť, aby bol tento digitálny verejný priestor bezpečným a posilňujúcim miestom pre každého, vrátane žien a dievčat.

Na lepšie pochopenie charakteru a prevalencie kybernetického VAWG Európsky inštitút pre rodovú rovnosť (EIGE) nedávno vykonal teoretický výskum zameraný na identifikovanie a analýzu existujúceho výskumu rôznych foriem kybernetického VAWG a na posúdenie dostupnosti údajov z prieskumu a administratívnych údajov o tomto jave. Zistenia z tohto výskumu a vyplývajúce odporúčania tvoria základ tohto dokumentu.

Kybernetické násilie ako forma rodovo motivovaného násilia

Čo je kybernetické násilie páchané na ženách a dievčatách?

Až dosiaľ nebolo kybernetické VAWG úplne pojmovovo vymedzené a neboli proti nemu prijaté právne predpisy na úrovni EÚ. Navyše nebol vykonaný žiadny rodovo diferencovaný celoeurópsky prieskum o prevalencii a ujmach spôsobených kybernetickým VAWG a v členských štátoch EÚ je výskum na vnútroštátnej úrovni obmedzený. Z výskumu, ktorý je k dispozícii, však vyplýva, že ženy sú cieľom určitých foriem kybernetického násilia neúmerne viac v porovnaní s mužmi. Napríklad podľa prieskumu vyše 9 000 nemeckých používateľov internetu vo veku od 10 do 50 rokov obeťami online sexuálneho obťažovania a kybernetického prenasledovania boli s výrazne vyššou pravdepodobnosťou ženy než muži a vplyv týchto foriem násilia bol pre obeť traumatizujúcejší (7).

Toto zistenie potvrdzuje prieskum výskumného centra Pew Research Center v USA z roku 2014 (8), ktorým sa zistilo, že hoci sa muži pravdepodobne o niečo viac stretávajú s pomerne „miernymi“ formami online obťažovania (napr. urážky a ponižovanie), ženy (najmä mladé ženy vo veku 18 až 24 rokov) sa neúmerne stretávajú so závažnými druhmi kybernetického obťažovania, konkrétne s kybernetickým prenasledovaním a online sexuálnym obťažovaním.

Výsledky týchto štúdií sa opakujú v ďalšom výskume, ktorým sa odhalili obmedzenia pri zaujimaní rodovo slepého prístupu ku kybernetickému násiliu; súčasné dôkazy naznačujú, že formy násilia a z neho vyplývajúcu ujmu zažívajú ženy a muži rozdielne (9).

Okrem toho experti varovali pred pojmovým vymedzením kybernetického VAWG ako úplne samostatného javu v porovnaní s násilím „reálneho sveta“, hoci sa v skutočnosti vhodnejšie považuje za kontinuum offline násilia. Napríklad kybernetické sledovanie partnerom alebo expartnerom sa riadi rovnakými modelmi ako offline sledovanie, a preto je násilím zo strany intímneho partnera (10), jednoducho

uľahčeného technológiami ⁽¹¹⁾. Toto kontinuum potvrdzujú dôkazy: štúdiou Spojeného kráľovstva zameranou na kybernetické prenasledovanie sa zistilo, že viac ako polovica (54 %) prípadov sa týkala prvej skúsenosti v situácii reálneho sveta ⁽¹²⁾.

Údaje z prieskumu agentúry FRA z roku 2014 ďalej ukazujú, že 77 % žien, ktoré zažili kybernetické obťažovanie, sa stretlo ⁽¹³⁾ aj s minimálne jednou formou sexuálneho a/alebo fyzického násillia zo strany intímneho partnera a 7 z 10 žien (70 %), ktoré zažili kybernetické sledovanie ⁽¹⁴⁾, sa stretlo aj s minimálne jednou formou fyzického a/alebo sexuálneho násillia zo strany intímneho partnera ⁽¹⁵⁾.

Vymedzenie foriem kybernetického násillia páchaného na ženách a dievčatách

Existujú rôzne formy kybernetického VAWG vrátane, okrem iného, kybernetického prenasledovania, nedobrovoľnej pornografie (alebo „porna z pomsty“), rodovo motivovaných urážok a obťažovania, odsudzovania za prejav sexuality („slut-shaming“), nevyžiadanej pornografie, online sexuálneho vydierania („sextortion“), vyhrážania znásilnením a smrťou, zverejňovania osobných údajov („doxing“) a elektronicky umožneného nezákonného obchodovania ⁽¹⁶⁾.

V tomto dokumente sa inštitút EIGE primárne zameriava na tie formy kybernetického VAWG, ktoré sú najužšie spojené s násillím zo strany intímneho partnera na základe našich existujúcich vedomostí o závažnom vplyve násillia zo strany intímneho partnera na obeť. Patria k nim kybernetické prenasledovanie, kybernetické obťažovanie a nedobrovoľná pornografia.

Rovnako ako pri offline násillí zo strany intímneho partnera, môže sa kybernetické VAWG prejavíť v rôznych formách násillia vrátane sexuálneho, psychologického a ako naznačujú rastúce trendy aj hospodárskeho, ktorým je súčasné alebo budúce postavenie obeť v zamestnaní kompromitované zverejnením informácií online. Potenciál násillia v kybernetickej sfére prejavovať sa psychicky by sa nemal brať na ľahkú váhu. Na lepšie pochopenie jeho vplyvu je však potrebný ďalší výskum skúseností obeť s kybernetickým VAWG.

Na úrovni EÚ neexistujú schválené vymedzenia týchto foriem kybernetického VAWG, preto sú nasledujúce vysvetlenia založené na preskúmaní literatúry.

Kybernetické prenasledovanie

Kybernetické prenasledovanie je prenasledovanie prostredníctvom e-mailov, textových (alebo online) správ alebo internetu. Prenasledovanie znamená opakované incidenty, ktoré individuálne môžu alebo nemusia byť neškodnými činmi, ale v kombinácii oslabujú pocit bezpečnosti obeť a spôsobujú rozrušenie, strach alebo obavy.

Činy môžu zahŕňať:

- zasielanie e-mailov, textových správ (SMS) alebo rýchlych správ, ktoré sú urážlivé alebo výhražné,
- odosielanie urážlivých komentárov o respondentovi na internete,
- sprístupňovanie intímnych fotografií alebo videí respondenta na internete alebo prostredníctvom mobilného telefónu.

Aby bolo možné tieto činy považovať za kybernetické prenasledovanie, musia sa diať opakovane a musí sa ich dopustiť tá istá osoba.

Kybernetické obťažovanie

Kybernetické obťažovanie môže mať veľa foriem, ale na účely tohto dokumentu môže zahŕňať:

- nevyžiadané e-maily, textové (alebo online správy) so sexuálnym obsahom,
- neprimerané alebo urážlivé útoky na sociálnych sieťach alebo v internetových diskusných skupinách,
- vyhrážanie fyzickým a/alebo sexuálnym obťažovaním e-mailom, textovými (alebo online) správami,
- nenávisťný prejav znamenajúci jazyk, ktorý jednotlivca očierňuje, uráža, vyhráža sa mu alebo sa na neho zameriava na základe jeho identity (pohlavia) a iných črt (ako sexuálna orientácia alebo zdravotné postihnutie).

Nedobrovoľná pornografia

Nedobrovoľná pornografia, známa aj ako kybernetické vykorisťovanie alebo „porno z pomsty“, znamená online šírenie fotografií alebo videí zobrazujúcich sexuálny styk bez súhlasu osoby na obrázkoch. Páchatel' je často expartner, ktorý snímky alebo videá získava počas predchádzajúceho vzťahu a ktorý sa snaží obeť verejne potupiť a ponížiť ako odplatu za ukončenie vzťahu. Páchatelia však nemusia byť nevyhnutne partneri alebo expartneri a motívom nie je vždy pomsta. Snímky môžu byť získané aj preniknutím do počítača, účtov v sociálnych médiách alebo do telefónu obeť a môžu byť zamerané na spôsobenie skutočnej škody danej osobe v reálnom živote (napr. dosiahnutie jej vyhodenia z práce).

V posledných rokoch boli v členských štátoch EÚ a v USA uverejnené početné prípady ženských obetí nedobrovoľnej pornografie, z ktorých viaceré v dôsledku toho spáchali samovraždu⁽¹⁷⁾. Výsledky naznačujú, že až 90 % obetí porna z pomsty sú ženy⁽¹⁸⁾ a že počet prípadov sa zvyšuje⁽¹⁹⁾. Rastie aj počet webových sídiel určených na sprístupňovanie porna z pomsty, na ktorých môžu používatelia odovzdať snímky spolu s osobnými informáciami, ako je adresa obeť, jej zamestnávateľ a odkazy na jej online profily⁽²⁰⁾.

Ďalším súvisiacim trendom s rovnako ničivými účinkami na obeť je živé vysielanie incidentov sexuálneho napadnutia a znásilnenia cez sociálne médiá. V roku 2017 došlo k dvom doteraz najzávažnejším prípadom obeť, jednému vo Švédsku a druhému v USA, ktorých znásilnenie bolo vysielané online s použitím funkcie „Facebook Live“ (vysielanie naživo)⁽²¹⁾.

Dostupnosť údajov a výskum

Údaje o kybernetickom VAWG v EÚ sú nedostatočné a v dôsledku toho sa o skutočnom percentuálnom podiele obeť kybernetického VAWG a prevalencii ujmy vie veľmi málo. Najlepšie informácie dostupné na úrovni EÚ pochádzajú z európskeho prieskumu Agentúry Európskej únie pre základné práva (FRA) o násilí páchanom na ženách (2014), ktorý obsahoval otázky o kybernetickom prenasledovaní⁽²²⁾ a kybernetickom obťažovaní⁽²³⁾. Keďže však tento prieskum bol prvým prieskumom, v ktorom sa zbierali údaje o týchto formách kybernetického VAWG v celej EÚ, neexistujú prostriedky, ktorými by sa postupom času sledoval vývoj tohto javu a trendy v počtoch obeť.

Okrem jedného prieskumu (dánskeho, 2008) nebolo možné identifikovať žiadne národné reprezentatívne prieskumy na úrovni členských štátov o prevalencii kybernetického VAWG⁽²⁴⁾.

Vzhľadom na to, že vo väčšine členských štátov sa formy kybernetického VAWG nekriminalizujú, policajné alebo súdne údaje o tomto jave sú zriedkavé. V členských štátoch, v ktorých sa formy kybernetického VAWG kriminalizujú, zhromaždené údaje nie sú rozčlenené podľa pohlavia obeť a páchatel'a a ich vzájomného vzťahu, čo obmedzuje užitočnosť týchto údajov⁽²⁵⁾. Tento nedostatok údajov bráni schopnosti vykonať rodovú analýzu kybernetického násilia a porovnanie online a offline VAWG.

Okrem riešenia uvedených nedostatkov je potrebný ďalší výskum v týchto oblastiach:

1. Používanie online inzerátov a príspevkov na nalákavie žien do potenciálne škodlivých situácií („nábor“).
2. Posúdenie závažnosti ujmy spôsobenej obeťm foriem kybernetického VAWG a vplyvu na ich život.
3. Osvedčené postupy v reagovaní polície a justície na kybernetické VAWG vrátane z pohľadu obeť.
4. Identifikácia a analýza rizikových faktorov a postupov posudzovania rizík na zabránenie ujmy a reviktimizácie.

Opatrenia v oblasti presadzovania práva

Viacere členské štáty nedávno prijali právne predpisy zamerané na formy kybernetického VAWG, napr. v Spojenom kráľovstve, vo Francúzsku, v Nemecku a na Malte boli prijaté ustanovenia o kriminalizácii porna z pomsty a v súčasnosti sa pripravujú politiky v Írsku a Slovinsku. Kým toto je krok správnym smerom, štúdie naznačujú, že súčasné právne a policajné prístupy v EÚ nezachytávajú primerane sociálnu a psychologickú ujmu vyplývajúcu z použitia sexuálneho zobrazovania na obťažovanie, donútenie alebo vydieranie žien ⁽²⁶⁾.

Výskum ďalej ukazuje, že reakcia trestného súdnicstva na ženské obeť kybernetického VAWG je neadekvátna. Napríklad po kriminalizácii porna z pomsty v Spojenom kráľovstve z 1 160 incidentov nahlásených za prvých šesť mesiacov 61 % nemalo za následok žiadne ďalšie konanie proti údajnému páchatelovi ⁽²⁷⁾.

V roku 2013 Koalícia za odstránenie násilia na ženách (End Violence against Women Coalition, EVAW) zhromaždila výpovede za okrúhlym stolom o presadzovaní práva a trestnom stíhaní „násilia a obťažovania“ online, pričom vyjadrila obavy, že orgány činné v trestnom konaní pristupujú odlišne a menej účinne k násilím a obťažovaniu páchanom online v porovnaní s násilím a obťažovaním offline. Viacero samotných účastníkov zažilo „úplne neprimerané reakcie polície“, keď nahlasovali trestný čin spáchaný online ⁽²⁸⁾.

Tieto obavy opakovane zaznievajú v štúdiách, v ktorých sa odhaľuje frustrácia žien z polície, ktorá obvykle zaobchádza s každou jednotlivou online komunikáciou ako samostatným činom namiesto zvážením kumulatívneho vplyvu zneužívania ⁽²⁹⁾. Toto odzrkadľuje širšie obavy z reakcie systému trestného súdnicstva na VAWG všeobecne (a konkrétne na násilie zo strany intímneho partnera). Okrem toho u obetí pretrvávajú pocity viny, najmä v prípadoch porna z pomsty, čím sa prejavuje nedostatok pochopenia a informovanosti. Toto sa znásobuje skutočnosťou, že (podľa prieskumu v USA v r. 2014) viac ako polovica obetí prenasledovania a kybernetického prenasledovania neuznala svoju skúsenosť ako trestný čin ⁽³⁰⁾.

Túto neprimeranú reakciu trestného súdnicstva možno čiastočne pripísať nepravej dichotómii medzi online a offline VAWG, čo vedie k znevažovaniu polície, jej minimalizovaniu ujmy kybernetického VAWG a interpretovaniu skúseností obetí skôr ako „incidenty“ než modely správania v priebehu času.

Týmito zisteniami sa odhaľuje potreba navrhnutia účinných policajných zásahov na úrovni EÚ aj na úrovni členských štátov vrátane, okrem iného: odbornej prípravy zamestnancov polície a justície v oblasti kybernetického VAWG a kampaní na zvyšovanie informovanosti.

Osvedčené postupy

Právne predpisy

V Spojenom kráľovstve sa v apríli 2015 sprístupňovanie súkromných sexuálnych fotografií alebo videí bez súhlasu príslušnej osoby s úmyslom spôsobiť bolesť tým, na ktorých sú zamerané, stalo trestným činom s hornou hranicou odňatia slobody dva roky ⁽³¹⁾. V septembri 2016 bolo oznámené, že od nadobudnutia účinnosti zákona bolo odsúdených vyše 200 osôb ⁽³²⁾.

Medzitým Francúzsko v roku 2016 prijalo „zákon o digitálnej republike“, ktorý má za následok prísnejšie sankcie pre tých, ktorí budú uznaní vinnými z porna z pomsty. Podľa nových právnych predpisov páchatelia čelia dvojročnému trestu odňatia slobody alebo pokute vo výške 60 000 EUR ⁽³³⁾.

Podobné ustanovenia prijal nemecký súd, ktorý v roku 2014 zakázal uchovávanie intímnych fotografií bývalého partnera, keď požiadal o ich vymazanie ⁽³⁴⁾.

Výskum a zásahy

V roku 2009 Spojené kráľovstvo otvorilo Národné centrum pre výskum kybernetického sledovania (NCCR) ⁽³⁵⁾, ktoré sa zameriava na výskum a analýzu prevalencie, motivácií, vplyvov a posudzovania rizík kybernetického VAWG. V roku 2011 centrum uverejnilo výsledky štúdie o prevalencii, charaktere a vplyve kybernetického prenasledovania ⁽³⁶⁾ a v súčasnosti vykonáva prieskum, v ktorom sa skúma vplyv a prevalencia porna z pomsty. Následne v roku 2015 bola zriadená linka pomoci pre obeť porna z pomsty, na ktorej bolo v prvých šiestich mesiacoch prijatých takmer 2 000 hovorov ⁽³⁷⁾.

Od júla 2017 Slovinsko začína projekt „CYBERVAW“, ktorého cieľom je vývoj aktivít na zvyšovanie informovanosti a vzdelávanie, ktoré šíria jasný odkaz nulovej tolerancie k VAWG s osobitným zameraním na prevenciu rodovo motivovaného kybernetického násilia a obťažovania ako formy VAWG ⁽³⁸⁾.

Závery a odporúčania

Celkovo v dôsledku súčasného nedostatočného výskumu a údajov na úrovni EÚ nemôžeme adekvátne kvantifikovať prevalenciu alebo vplyv kybernetického VAWG v EÚ. Príbúdajúce dôkazy však ukazujú, že je to rastúci jav, ktorý nepriemerane postihuje ženy a dievčatá so závažnými vplyvmi na „reálny“ život obetí. Na lepšie určenie prevalencie a rizikových faktorov kybernetického VAWG a na účinné reakcie polície naň by prioritou malo byť vyvinutie nástrojov merania a kvantifikácie týchto typov činov.

Nasledujúce odporúčania sú v súlade s medzinárodným právnym rámcem ľudských práv vrátane Istanbulskeho dohovoru a sú založené na preskúmaní existujúcej literatúry a dôkazoch. V podstate sú zamerané na podporu členských štátov EÚ, aby zlepšili inštitucionálne reakcie na kybernetické VAWG s cieľom chrániť ženy online aj offline.

1. Reakcie polície by mali byť formulované ako prejav uznania skutočnosti, že kybernetické VAWG je formou násillia páchaného na ženách. Stratégie riešenia kybernetického VAWG musia tiež zahŕňať hlasy žien, ktoré sú obeťami tohto javu.
2. V bezprostrednej budúcnosti by sa mali aktualizovať definície počítačovej kriminality na webovom sídle Útvary pre migráciu a vnútorné záležitosti s cieľom zahrnúť kybernetické VAWG alebo minimálne by sa mala zahrnúť myzogýnia do tretej časti jeho definície⁽³⁹⁾.
3. EÚ by mala zamerať úsilie na odsúhlasenie vymedzení foriem kybernetického VAWG a začleniť tieto formy násillia do právnych predpisov EÚ s cieľom zaistiť, aby mali obeť kybernetického VAWG v členských štátoch prístup k spravodlivosti a špecializovaným službám podpory.
4. Prioritou by malo byť zlepšenie rodovo diferencovaných údajov na úrovni EÚ o prevalencii kybernetického VAWG a ním spôsobených ujmach a vypracovať ukazovatele na meranie účinnosti zásahov.
5. Akýkoľvek prístup k riešeniu javu nesmie odopierať ženám a dievčatám ich miesto vo väčšom verejnom priestore, ktorý získajú z internetového pripojenia. Pripravovaný celoeurópsky prieskum o rodovo motivovanom násillí by mal obsahovať otázku, či sa ženy vyhýbajú online priestorom zo strachu pred kybernetickým VAWG.
6. Existuje potreba kvantitatívneho a kvalitatívneho výskumu, v ktorom by sa skúmali reakcie systému z pohľadu obetí.
7. Do reakcií polície na počítačovú kriminalitu by sa mala zaviesť odborná príprava v oblasti kybernetického VAWG s rodovým hľadiskom.
8. Potrebné sú kampane na zvyšovanie informovanosti, ktorými by sa ženy a dievčatá poučili o kybernetickom VAWG, ich zákonných právach a dostupných službách podpory.
9. Mali by sa vypracovať preventívne opatrenia, ktoré by zahŕňali sektor IKT vrátane prijatia samoregulačných noriem, aby sa vyhlo škodlivým rodovým stereotypom a šíreniu ponižujúcich obrazov žien alebo zobrazení, na ktorých sa spája sex s násillím.
10. Pre inštitúcie a agentúry na úrovni EÚ, ktoré bojujú proti počítačovej kriminalite, je dôležité riešiť rodové formy počítačovej kriminality, najmä online lákanie alebo „nábor“ žien a dievčat do zhubných situácií, ako je nezákonné obchodovanie.

Poznámky pod čiarou

- (1) „Násilie páchané na ženách“ vymedzuje Rada Európy ako „porušenie ľudských práv a forma diskriminácie žien a znamená všetky činy rodovo podmieneného násilia, ktoré majú alebo môžu mať za následok telesnú, sexuálnu, duševnú, ale aj ekonomickú ujmu alebo utrpenie žien vrátane vyhrážania sa takýmito činmi, nátlaku alebo svojvoľného zbavenia slobody, či už vo verejnom alebo v súkromnom živote“. (<https://rm.coe.int/1680462541>)
- (2) UN Broadband Commission for Digital Development (2015). *Cyber Violence Against Women and Girls: A World Wide Wake-Up Call*. K dispozícii na: http://www.unwomen.org/-/media/headquarters/attachments/sections/library/publications/2015/cyber_violence_gender%20report.pdf?vs=4259.
- (3) Svetová zdravotnícka organizácia, oddelenie reprodukčného zdravia a výskumu, Londýnska škola hygieny a tropickej medicíny, juhoafrická Rada pre lekárske výskum (2013). *Global and regional estimates of violence against women: prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence*, s. 2. K dispozícii na: <http://www.who.int/reproductivehealth/publications/violence/9789241564625/en/>.
- (4) Agentúra Európskej únie pre základné práva (2014). *Násilie páchané na ženách: celoeurópsky prieskum – hlavné výsledky*. Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, s. 104. K dispozícii na: <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>.
- (5) Cieľ 9.C trvalo udržateľného rozvoja sa zameriava na poskytovanie univerzálneho a cenovo dostupného internetu ako prejav uznania jeho vývojového potenciálu (pozri: <https://sustainabledevelopment.un.org/sdg9> a <https://www.one.org/us/2015/09/26/the-connectivity-declaration-demanding-internet-access-for-all-and-implementation-of-the-global-goals/>).
- (6) Rada OSN pre ľudské práva (2016). Nezáväzná uznesenie. Článok 32: *Podpora, ochrana a využívanie ľudských práv na internete*. K dispozícii na: https://www.article19.org/data/files/Internet_Statement_Adopted.pdf.
- (7) Staude-Müller, F., Hansen, B., Voss, M. (2012) How stressful is online victimization? Effects of victim's personality and properties of the incident. *European Journal of Developmental Psychology* (Európsky časopis vývinovej psychológie), 9(2). K dispozícii na: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/17405629.2011.643170>.
- (8) Pew Research Center (2014). *Online Harassment*. K dispozícii na: <http://www.pewinternet.org/2014/10/22/online-harassment/>.
- (9) Maple, C., Shart, E., Brown, A. (2011). *Cyber stalking in the United Kingdom: An Analysis of the ECHO Pilot Survey*. University of Bedfordshire. K dispozícii na: https://www.beds.ac.uk/_data/assets/pdf_file/0003/83109/ECHO_Pilot_Final.pdf
- (10) „Násilie zo strany intímneho partnera“ sa vymedzuje ako: Model útočného a donucovacieho správania vrátane fyzických, sexuálnych a psychických činov, ako aj ekonomického nátlaku, ktoré môžu dospeli alebo mladiství použiť proti ich intímnym partnerom bez ich súhlasu. Výsledné pocity zahanbenia, strachu a bezmocnosti vedú k nízkym úrovniam nahlasovania a následne k pomerne malému počtu odsúdení. Najväčšie bremeno násilia zo strany intímneho partnera spôsobujú muži svojim partnerkám (<http://eige.europa.eu/rdc/thesaurus/terms/1265>).
- (11) Burney, E. (2009). *Making People Behave: Anti-Social Behaviour. Politics and Policy*. Routledge.
a: Chakraborti, N. and Garland, J. (2009). *Hate Crime: Impact, Causes and Responses. 2nd Ed. London: Sage Publications Ltd*.
- (12) Podľa veľkého počtu vyšetrovaní, medzi ktorými Pathé a Mullen (1997) zdôrazňujú, že ženy zažívajú kybernetické prenasledovanie traumatizujúcejším spôsobom než muži. (Pathé, M. and Mullen, P.E. (1997). The impact of stalkers on their victims. [Výťah]. *British Journal of Psychiatry Jan 1997 (Britský časopis psychiatrie)*, 170(1) 12-17. K dispozícii na: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/9068768#>.
- (13) 11 % žien dostalo nevyžiadané, urážlivé sexuálne ladené e-mailly alebo SMS správy alebo nevhodné, urážlivé návrhy na sociálnych sieťach [FRA, 2014]. *Násilie páchané na ženách: celoeurópsky prieskum*. Správa o hlavných výsledkoch, 29, 95. K dispozícii na: <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>].
- (14) 5 % žien v EÚ sa stretlo s jednou alebo viacerými formami kybernetického prenasledovania od veku 15 rokov (FRA, 2014: 87). Kybernetické prenasledovanie v tomto prípade zahŕňalo prenasledovanie prostredníctvom e-mailov, textových správ alebo internetu.
- (15) Štatistické analýzy vykonané inštitútom EIGE. 1 044 žien bolo vystavených jednej alebo viacerým formám kybernetického prenasledovania a z týchto žien 727 zažilo aspoň jednu alebo viac foriem fyzického a/alebo sexuálneho násilia zo strany intímneho partnera. Ako

súčasť kybernetického obťažovania zo 677 žien, ktoré uviedli, že boli vystavené aspoň jednej z troch foriem identifikovaných ako kybernetické obťažovanie, 518 (77 %) zažilo aj aspoň jednu formu fyzického a/alebo sexuálneho násilia zo strany intímneho partnera.

(16) Na úrovni EÚ neexistujú dohodnuté vymedzenia pojmov. Vysvetlenie jednotlivých foriem kybernetického VAWG možno nájsť tu: <http://wmcpeechproject.com/online-abuse-101/>.

(17) Napríklad:

- Talianka Tiziana Cantoneová spáchala v roku 2016 samovraždu po zverejnení porna z pomsty, predtým bola vyhodená z práce: <http://www.bbc.com/news/world-europe-37377286>;
- 15-ročná Amanda Toddová z Kanady spáchala v roku 2012 samovraždu po tom, čo muž sprístupňoval jej fotografie online bez jej súhlasu: <http://www.bbc.co.uk/newsbeat/article/19960162/amanda-todd-memorial-for-teenage-cyberbullying-victim>;
- 17-ročná Julia Rebecca z Piauí z Brazílie si zobrala život po tom, čo zábery zobrazujúce jej sexuálny styk s partnerom boli sprístupnené online bez jej súhlasu: <https://www.bustle.com/articles/9485-revenge-porn-legislation-called-for-in-brazil-following-17-year-olds-suicide>.

(18) Podľa prieskumu v roku 2015 Iniciatívy pre občianske práva v kybernetickom priestore (Cyber Civil Rights Initiative): <https://www.cybercivilrights.org/wp-content/uploads/2014/12/RPStatistics.pdf> (pozn.: v tomto prieskume bola použitá vhodná vzorka 1 606 respondentov).

(19) Pozri: <https://www.theguardian.com/technology/2015/jul/15/revenge-porn-cases-increase-police-figures-reveal>.

(20) Keď sa jedna doména zatvorí, nie je neobvyklé, že sa nájde množstvo duplikátov. Najrozšírenejší príklad online porna z pomsty „Is Anyone Up.com“ mal v jednej chvíli 350 000 návštev denne a inšpiroval celý rad „voľne pokračujúcich“ webových lokalít podobnými názvami po jeho odstránení z internetu v roku 2012: <https://www.theguardian.com/culture/us-news-blog/2012/dec/06/hunter-moore-isanyoneup-revenge-porn-website>.

(21) <http://www.bbc.com/news/world-europe-38717186> a <http://www.independent.co.uk/news/world/americas/chicago-teenager-gang-rape-facebook-live-video-dozens-watched-a7642866.html>.

(22) Kybernetické prenasledovanie: prenasledovanie prostredníctvom e-mailov, textových správ alebo internetu – ovplyvňuje najmä mladé ženy. Štyri percentá všetkých 18- až 29-ročných žien, alebo 1,5 milióna, v EÚ-28 zažilo

kybernetické prenasledovanie v priebehu 12 mesiacov pred prieskumom v porovnaní s 0,3 % žien, ktoré majú viac ako 60 rokov. [FRA (2014). *Násilie páchané na ženách: celoeurópsky prieskum*. Správa o hlavných výsledkoch. K dispozícii na: <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>].

(23) Sexuálne obťažovanie: neverbálne formy vrátane kybernetického obťažovania, 11 % žien dostalo nevyžiadané, urážlivé, sexuálne ladené e-maily alebo SMS správy, alebo neprístožné, nevhodné inzeráty na sociálnych sieťach (vychádzajúc zo skúseností od veku 15 rokov). [FRA (2014). *Násilie páchané na ženách: celoeurópsky prieskum*. Správa o hlavných výsledkoch. K dispozícii na: <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>].

(24) K. Helweg-Larsen, N. Schütt, and H.B. Larsen (2012). Predictors and protective factors for adolescent Internet victimization: results from a 2008 nationwide Danish youth survey. *Acta Paediatrica*, 101(5), 533 – 539.

(25) Napríklad Anglicko a Wales, ktoré v roku 2014 kriminalizovali porno z pomsty. Spoločnosť BBC analyzovala žiadosti o slobodný prístup k informáciám od 31 policajných zložiek v Anglicku a vo Walese od apríla do decembra 2015, aj keď vo väčšine prípadov nie je zaznamenané predovšetkým pohlavie obetí a vzťah k páchatelovi, čím sa obmedzuje užitočnosť údajov: <https://docs.google.com/spreadsheets/d/1T-6bqWcss4JKu7L9LV11VLy-z8FeYPUP42ZW-SNe3Gmw/edit?usp=sharing>.

(26) Henry, N. and Powell, A. (2015). Beyond the 'sext': Technology-facilitated sexual violence and harassment against adult women. *Australian and New Zealand Journal of Criminology (Austrálsky a novozélandský časopis kriminológie)*, 48(1), 105.

(27) <http://www.bbc.com/news/uk-37278264>.

(28) EAW (2013). *New Technology: Same Old Problems. Report of a roundtable on social media and violence against women and girls*. K dispozícii na: http://www.endviolenceagainstwomen.org.uk/wp-content/uploads/Report_New_Technology_Same_Old_Problems.pdf, s. 5.

(29) Pozri poznámku pod čiarou č. 11.

(30) Nobles, M.R., Reyns, B.W., Fox, K.A. and Fisher, B.S. (2014). Protection against pursuit: A conceptual and empirical comparison of cyberstalking and stalking victimization among a national sample. *Justice Quarterly*, 31(6), 53 – 65.

(31) Usmernenia korunnej prokuratúry k stíhaniu trestného činu sprístupnenia súkromných sexuálnych fotografií a filmov. K dispozícii na: <http://www.cps.gov.uk/legal/p-to-r/>.

- (³²) Crown Prosecution Service (2016) *Violence against women and girls: Crime report 2015-16*, s. 11. K dispozícii na: http://www.cps.gov.uk/publications/docs/cps_vawg_report_2016.pdf;
- (³³) <https://www.transatlantic-lawyer.com/2016/09/france-the-new-digital-law-is-adopted/>;
- (³⁴) <https://www.theguardian.com/technology/2014/may/22/revenge-porn-victims-boost-german-court-ruling>;
- (³⁵) <https://www.beds.ac.uk/research-ref/irac/nccr>.
- (³⁶) Maple, C., Shart, E., Brown, A. (2011). *Cyber stalking in the United Kingdom: An Analysis of the ECHO Pilot Survey*. University of Bedfordshire. K dispozícii na: https://www.beds.ac.uk/_data/assets/pdf_file/0003/83109/ECHO_Pilot_Final.pdf.
- (³⁷) Tlačová správa vlády Spojeného kráľovstva (2015). K dispozícii na: <https://www.gov.uk/government/news/hundreds-of-victims-of-revenge-porn-seek-support-from-helpline>.
- (³⁸) Správa Úradu vysokého komisára OSN pre ľudské práva o spôsoboch preklenutia rodového digitálneho rozdelenia z hľadiska ľudských práv – reakcia Slovinska. K dispozícii na: <http://www.ohchr.org/Documents/Issues/Women/WRGS/GenderDigital/SLOVENIA.docx>.
- (³⁹) https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/cybercrime_en

Európsky inštitút pre rodovú rovnosť (EIGE) je vzdelávacie centrum EÚ pre rodovú rovnosť. EIGE poskytovaním odborných poznatkov a porovnateľných a spoľahlivých údajov o rodovej rovnosti v Európe podporuje tvorcov politik a všetky príslušné inštitúcie v ich úsilí zameranom na to, aby sa rovnosť medzi ženami a mužmi stala skutočnosťou pre všetkých Európanov.

© Európsky inštitút pre rodovú rovnosť, 2017.
Reprodukcia je povolená pod podmienkou uvedenia zdroja.

